

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*А. Я. Мاستило, аспірант, Національна академія управління,
andrewmastylo@gmail.com*

У статті здійснено групування нормативів у сфері економічного розвитку інтелектуальної власності для цілісного розуміння їх функціонального призначення. Першу групу формує загальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності, зокрема Конституція України, Цивільний кодекс України, Кодекс законів про працю України, законодавство інноваційного й економічного розвитку, а також розвитку підприємництва та науково-освітньої сфери. У рамках розгляду нормативів першої групи проаналізовано положення Цивільного кодексу України щодо регулювання інтелектуальної власності, дано оцінку його важливості та узгодженості з іншими нормативами, що регулюють господарську діяльність. Обґрунтовано стратегічні пріоритети регулювання інтелектуальної власності з акцентом на перспективи економічного розвитку й реалізації реформ в Україні.

Друга група нормативів – спеціальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності, яке охоплює профільне законодавство у сфері інтелектуальної власності, законодавство у сфері інтелектуальної власності, що визначає захист та відповідальність, державні реєстри, ратифіковані міжнародні нормативно-правові документи у сфері інтелектуальної власності, організаційні нормативи щодо управлінських повноважень у сфері інтелектуальної власності, ситуативні нормативи профільних державних структур у сфері інтелектуальної власності. У другій групі особливе місце посідають такі профільні нормативи, як Закон України «Про авторське право і суміжні права», а також Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», прийнятий у 2018 році. Третя нормативна група сформована стандартами у сфері інтелектуальної власності, зокрема, державними стандартами щодо промислової власності, процедур патентування і патентних досліджень, а також міжнародними стандартами Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Звернено увагу на те, що нормативно-правове забезпечення інтелектуальної власності в Україні з економічного погляду потребує посилення дії документів програмно-цільового характеру з належним рівнем ефективності їх виконання.

Ключові слова: інтелектуальна власність, ринок інтелектуальної власності, нормативно-правове забезпечення, стандарти інтелектуальної власності, право інтелектуальної власності.

Постановка проблеми. Досліджуючи економічну сутність інтелектуальної власності, необхідно розуміти нормативно-правові аспекти її забезпечення. Економічний зріз аналізу фокусує свою увагу на формуванні ринкових відносин за напрямками продукування, передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Власне, публікація розвиває напрацювання українських учених та акцентує увагу на економічних аспектах нормативно-

правового регулювання інтелектуальної власності в Україні. Це пов'язано, насамперед, з тим, що якщо проводити огляд наукових джерел на дану тематику, то в юридичній галузі знань досліджень здійснено найбільше, натомість економічний зріз є менш розкритим. З огляду на це, актуально провести комплексний аналіз нормативно-правового забезпечення інтелектуальної власності в Україні у контексті економіки та національного економічного розвитку.

Дане дослідження поглиблює напрацювання вітчизняних учених не тільки в галузі знань права, але в першу чергу в царині державного управління та економіки загалом. Його результати отримано на основі законодавчих норм України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед авторів, які внесли вагомий вклад у дослідження нормативно-правового забезпечення розвитку інтелектуальної власності, слід відзначити Бошицького Є. Л. (модернізація правового регулювання інтелектуальної власності) [2], Васильєва О. В. (правова регламентація змісту інтелектуальної власності) [3], Косенко О. П. (економіко-правові аспекти комерціалізації інтелектуальної власності), Мельника О. М. (суб'єктна основна інтелектуальної власності), Потоцького М. Ю. (правове регулювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання) [7], Ромат Т. Є. (міжнародне право та зобов'язання у сфері інтелектуальної власності) [12], Шишку Р. Б. (цивільно-правові охоронні аспекти щодо прав інтелектуальної власності його суб'єктів, зокрема авторського права), Якубівську Ю. Є. (міжнародні стандарти захисту інтелектуальної власності) [14].

Формулювання мети статті. Метою статті є системне дослідження нормативно-правового забезпечення розвитку інтелектуальної власності в економічному контексті. Для цього було поставлено та виконано наступні завдання:

- здійснити групування нормативів у сфері економічного розвитку інтелектуальної власності для цілісного розуміння їх функціонального призначення;
- розглянути положення Цивільного кодексу України щодо регулювання інтелектуальної власності, дати оцінку його важливості та узгодженості з іншими нормативами, що регулюють господарську діяльність;
- обґрунтувати стратегічні пріоритети регулювання інтелектуальної власності з акцентом на перспективи економічного розвитку й реалізації реформ в Україні;
- охарактеризувати спеціальне законодавство і стандарти України у сфері інтелектуальної власності з погляду перспектив удосконалення та впливу міжнародного правового середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нормативно-правове забезпечення охоплює законодавство різних рівнів та суб'єктного продукування. У науковій літературі триває дискусія стосовно підходів до класифікації нормативно-правових актів. Враховуючи мету даного дослідження, прийнятним є розподіл нормативів за критеріями диференціації (механізм держави має розгалужену структуру органів із визначеними правотворчими повноваженнями), ієрархії (з провідною роллю конституції держави, оскільки система нормативно-правових актів будується на основі різної за величиною юридичної сили актах, у результаті чого джерела права нижчі за юридичною силою, залежать від актів вищої юридичної сили й не можуть суперечити їм) та конкретизації (за предметом правового регулювання, суб'єктами виконання та реалізації права) [1, с.129]. Тому в сфері інтелектуального права та забезпечення його економічного розвитку нормативно-правові акти необхідно розподіляти, враховуючи критерії диференціації, ієрархії та конкретизації. Пропонуємо систематизацію нормативів за рівнями, представленими у табл. 1.

Система нормативно-правових актів охоплює наступні важливі документи за визначеними групами:

1. Загальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності:

1.1. Конституція України, яка закладає визначальні права у сфері інтелектуальної власності;

1.2. Цивільний кодекс України;

1.3. Кодекс законів про працю України (щодо особливостей організації праці для осіб, що займаються інтелектуальною діяльністю);

1.4. Законодавство інноваційного й економічного розвитку, розвитку підприємництва, науково-освітньої сфери;

2. Спеціальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності:

2.1. Профільне законодавство у сфері інтелектуальної власності (закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»; «Про

охорону прав на промислові зразки» «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на зазначення поход-

ження товарів», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» та ін.);

Таблиця 1

Система нормативно-правового забезпечення економічного розвитку інтелектуальної власності в Україні

	Назва нормативної групи	Спільні особливості групування
1	Загальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності	<p>– Нормативно-правові акти, що закладають визначальні правові основи формування інституту інтелектуальної власності та на цій основі розвитку ринкових відносин.</p> <p>– Нормативно-правові акти, що визначають напрями розвитку економіки та суспільства з можливостями становлення ринку інтелектуальної власності на основі розвиненого підприємницького, науково-освітнього, управлінського середовища.</p>
2	Спеціальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності	– Нормативно-правові акти, що конкретизують правові аспекти формування відносин на ринку інтелектуальної власності, особливо охоронно-захисних механізмів суб'єктів такої власності, процедурних питань передачі права власності на об'єкти.
3	Стандарти у сфері інтелектуальної власності	– Система стандартів – державних та міжнародних щодо промислової власності, патентування, патентних досліджень.

Джерело: узагальнено автором

2.2. Законодавство у сфері інтелектуальної власності, що визначає захист та відповідальність: Кодекс України про адміністративні правопорушення (Глава 6 розділу 2 «Адміністративні правопорушення, що посягають на власність»); Кримінальний кодекс України (відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав, використання інших об'єктів права інтелектуальної власності); Митний кодекс України (Розділ XIV щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон);

2.3. Державні реєстри (у співпраці з Європейською патентною організацією);

2.4. Ратифіковані міжнародні нормативно-правові документи у сфері інтелектуальної власності;

2.5. Організаційні нормативи щодо управлінських повноважень у сфері інтелектуальної власності (постанови Кабінету Міністрів України «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі» (щодо повно-

важень Міністерства як провідного органу державної влади у даній сфері), «Деякі питання виконання Угоди про співробітництво у сфері правової охорони й захисту інтелектуальної власності та створення Міждержавної ради з питань правової охорони й захисту інтелектуальної власності», «Деякі питання надання Міністерством освіти і науки і Міністерством економічного розвитку і торгівлі (у сфері інтелектуальної власності) платних адміністративних послуг», «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності», «Про утворення Державної патентної бібліотеки» та ін.);

2.6. Ситуативні нормативи профільних державних структур у сфері інтелектуальної власності, зокрема накази, розпорядження, інструкції Державного департаменту інтелектуальної власності (функціонував до 2011 року), Державної служби інтелектуальної власності України (функціонувала до 2016 року), Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та в його складі

Департаменту інтелектуальної власності (функціонуючий станом на 2019 рік);

3. Стандарти у сфері інтелектуальної власності:

– Державні стандарти щодо промислової власності, процедури патентування і патентних досліджень;

– Міжнародні стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

У першій групі *«Загальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності»* визначальним документом є Конституція України. Зокрема у статті 54 зазначено, що громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності; кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати

або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом [5]. Стаття 41 регламентує, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності [5].

Конституція України також регламентує, що держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством [5]. Вона визначає роль держави при формуванні відносин у сферах, значимих для економічного розвитку інтелектуальної власності, пов'язаних з консолідацією зусиль та координацією дій щодо продукування, поширення та передачі прав на об'єкти такої власності.

Основним нормативом, який визначає цивільно-правові відносини у сфері інтелектуальної власності, є Цивільний кодекс України. Найбільш важливі положення даного документу відносно обраного предмету дослідження подано в табл. 2

Таблиця 2

Цивільний кодекс України у системі нормативно-правового забезпечення економічного розвитку інтелектуальної власності в Україні

	Зміст регламентування	Положення Кодексу
1	Визначення сфери правовідносин	Створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності як підстава виникнення цивільних прав та обов'язків (стаття 11).
2	Об'єкт цивільних відносин	Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкт цивільних відносин (стаття 177).
3	Визначення цивільної дієздатності	Повна чи часткова дієздатність осіб віком 14–18 років здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності (статті 31, 32).
4	Приналежність до матеріальних благ	Результати інтелектуальної, творчої діяльності як нематеріальні блага (стаття 199).
5	Основні положення щодо інтелектуальної власності	Право інтелектуальної власності – Книга 4: зміст, непорушність, співвідношення з правом власності взагалі, об'єкти та їх використання, суб'єкти, підстави виникнення, особисті майнові і немайнові права, строк чинності, наслідки порушення прав, їх захист та ін. (глава 35); права інтелектуальної власності на літературний, художній та інший твір (глава 36);

		права інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму та програму (передачу) організації мовлення (суміжні права) (глава 37); права інтелектуальної власності на наукове відкриття (глава 38); права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок (глава 39); права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми (глава 40); – права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію (глава 41); права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин (глава 42); права інтелектуальної власності на комерційне найменування (глава 43); права інтелектуальної власності на торговельну марку (глава 44); права інтелектуальної власності на географічне зазначення (глава 45); права інтелектуальної власності на комерційну таємницю (глава 46).
6	Зобов'язання	Обов'язки виконавця додержувати вимог, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності (стаття 897).
7	Розпорядження майновими правами	Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності; ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності, ліцензійний договір; договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності; договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (глава 75).
8	Інтелектуальна власність і договори комерційної концесії	Право на використання об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, промислових зразків, винаходів, творів, комерційних таємниць тощо), комерційного досвіду та ділової репутації як предмет договору комерційної концесії (глава 76).
9	Інтелектуальна власність і конкурси	Право на використання об'єктів права інтелектуальної власності як предмет конкурсу (статті 1151, 1155, 1156).

Джерело: [13]

Оскільки предметом даного дослідження є економічний розвиток інтелектуальної власності, у першій нормативно-правовій групі виокремлено законодавство інноваційного й економічного розвитку, розвитку підприємництва, науково-освітньої сфери. Зокрема, поки чинною залишається Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», де в системі пріоритетних реформ зазначено про необхідність змін у сфері інтелектуаль-

ної власності. Реформа захисту інтелектуальної власності віднесена до вектору безпеки, хоча й тісно пов'язана з іншими реформами (рис. 1). Наближення до 2020 року підтверджує труднощі в реалізації заявленої реформи, однак закладає правові основи стратегічного пріоритету реформування економіко-правових основ функціонування ринку інтелектуальної власності в Україні.

Серед інших важливих нормативів, які закладають правові основи економічного розвитку інтелектуальної власності в частині підтримки інновацій, підприємництва, ринкових відносин узагалі, слід відзначити:

– щодо розвитку підприємницького конкурентного середовища як передумови інноваційного розвитку та формування ринку інтелектуальної власності – Господарський кодекс України (глава 16 «Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності», визначає об'єкти права інтелектуальної власності для суб'єктів господарювання), Податковий кодекс України (зміст та оподаткування нематеріальних активів), Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Закон України «Про дозвільну систему у сфері господар-

ської діяльності», Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», Закон України «Про господарські товариства», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Закон України «Про захист економічної конкуренції» та ін.;

– щодо забезпечення інноваційного розвитку та розвитку науково-освітнього середовища – Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу», Закон України «Про державне регулювання трансферу технологій» та ін.

Рис. 1. Реформа захисту інтелектуальної власності в системі пріоритетів згідно з Стратегією сталого розвитку «Україна-2020»

Джерело: [10]

Друга група *«Спеціальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності»* (див. табл. 1) визначає рівень розвитку економіко-правових відносин у сфері, що досліджується. Це певним чином індикатор рівня розвитку ринку інтелектуальної власності, адже можуть бути закладеними відмінні конституційні захисні засади, а також економічні передумови, однак за відсутності профільних і дієвих нормативів основоположне правове середовище не буде ефективним.

В Україні у даній групі чільне місце займає Закон «Про авторське право і суміжні права», перша версія якого була прийнята 1993 року та оновлена в 2001 році [8]. Даний норматив регламентує зміст низки понять, серед яких в економічному аспекті значну роль має визначення суб'єктів-часників відносин у сфері авторського права. Більший ухил даного документу зроблено на культурно-мистецьку діяльність. Експерти критично оцінюють цей Закон, зазначаючи, що чинна його редакція нині фактично є малодієвою на практиці; положення Закону досі не угоджені з відповідними нормами Цивільного кодексу України, що набув чинності з 2004 року; спостерігається відмінність окремих положень українського законодавства від норм європейського права; Закон не врегульовує більшості нагальних проблем щодо захисту авторського права і суміжних прав, пов'язаних з використанням сучасних технологій, наприклад, таких, як розповсюдження примірників творів, фонограм, відеограм в електронній формі, інтернет-піратство тощо [11].

Ще один важливий норматив – Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», прийнятий у 2018 році [9]. Даний Закон є початком реформування системи колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права, він встановлює порядок і особливості здійснення контролю у сфері авторського права, регламентує реєстрацію та акредитацію організацій колективного управління, встановлює порядок збору та розподілу доходів від авторських прав та ін. [6].

Виокремлюються ратифіковані міжнародні нормативно-правові документи у сфері інтелектуальної власності з огляду на їхнє значення в умовах глобалізації й інтеграції. Для України тут слід виділяти Угоду про асоціацію між Україною з одного боку та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами з другого (розділ IV, глава 9 «Інтелектуальна власність»), а також Модельний Кодекс інтелектуальної власності для держав-учасників СНД від 2010 року. Важливими є й інші міжнародні нормативи й угоди, серед яких Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Вашингтонський договір про інтелектуальну власність щодо інтегральних мікросхем, Всесвітня конвенція про авторське право, Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків, Лісабонська угода про найменування місць походження та їх міжнародну реєстрацію, Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків та Протокол до неї, Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів та послуг для реєстрації знаків, Паризька конвенція з охорони промислової власності, Страсбурзька угода про міжнародну патентну класифікацію, Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Додаток 1С до Угоди про заснування Світової організації торгівлі) та ін. [14].

Деякі з наведених документів датуються попереднім століттям, що підтверджує давню традицію розвинених держав у нормативно-правовому забезпеченні інтелектуальної власності. Для України, крім розвитку своєї нормативно-правової база, залишається актуальною ратифікація низки європейських директив у сфері інтелектуальної власності. Експерти налічують таких близько 10, зокрема:

– Директива 93/83/ЄС (1993 рік) про узгодження деяких положень авторського права і суміжних прав та застосування їх до супутникового мовлення і кабельної ретрансляції;

– Директива 96/9/ЄС (1996 рік) про правову охорону баз даних;

– Директива 2001/29/ЄС (2001 рік) про гармонізацію певних аспектів авторського

права та суміжних прав у інформаційному суспільстві;

– Директива 2001/84/ЄС (2001 рік) про право слідування на користь автора оригінального твору мистецтва;

– Директива 2004/48/ЄС (2004 рік) про захист прав інтелектуальної власності;

– Директива 2006/115/ЄС (2006 рік) про право оренди, позички та деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності;

– Директива 2009/24/ЄС (2009 рік) про правову охорону комп'ютерних програм; Директива 2012/28/ЄС (2012 рік) про окремі випадки дозволеного використання сирітських творів;

– Директива 2014/26/ЄС (2014 рік) про колективне управління авторським і суміжними правами та мультитериторіальне ліцензування прав на музичні твори з метою онлайн-використання на внутрішньому ринку [11].

Ратифікація даних документів – серйозний нормотворчий процес, який, окрім того, потребує виконання прийнятих положень та узгодженням з чинним законодавством України. Проблемним аспектом залишається деяка інституціональна невідповідність. При цьому слід мати на увазі те, що в європейських державах розвинене правове середовище та ринкові відносини у сфері інтелектуальної власності з високим рівнем правової культури населення і бізнесу. У той же час, для України залишається першочерговим досягнути європейських усталених стандартів та максимально впроваджувати новітні підходи нормативно-правового регулювання у даній сфері. У будь-якому разі, незважаючи на численні перепони, даний процес в українському суспільстві є незворотнім.

При ратифікації міжнародних нормативів та укладення міжнародних угод у сфері регулювання інтелектуальної власності слід розуміти, що наслідком цього є виникнення зобов'язань України щодо надання режиму найбільшого сприяння, приведення законодавства у відповідність до підписаних умов, забезпечення виконання угод на своїй території [12, с.140].

Третя нормативна група (див. табл. 1) – *стандарти у сфері інтелектуальної власності*. Вони включають державні стандарти щодо промислової власності, процедури

патентування і патентних досліджень, а також міжнародні стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Перелік стандартів наведено на сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, зокрема це ДСТУ 3574-97 «Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення», ДСТУ 3575-97 «Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення», а також 18 стандартів Всесвітньої організації інтелектуальної власності, застосування яких сприяє гармонізації та уніфікації патентної документації з міжнародними нормами, забезпечує більш ефективне міжнародне співробітництво в сфері патентної документації і стандартизації, сприяє подоланню мовного бар'єру, зокрема, користувачам патентної інформації використання чинних редакцій стандартів допоможе зорієнтуватися під час пошуку та аналізу патентної документації країн світу [4]. Затвердження в Україні міжнародних стандартів є архіважливим у контексті подальшої євроінтеграції. Дані стандарти передбачають певні правила поведінки в аспекті міжнародної торгівлі, захисту прав та інтересів авторів як первинних суб'єктів і власників охоронних документів в галузі інтелектуальної власності; принципи та основні положення цих правил встановлені насамперед пакетом договорів СОТ, зокрема Угодою про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) та директивами Ради ЄС [2, с.166].

Висновки. Отже, нормативно-правове забезпечення інтелектуальної власності в Україні охоплює широкий перелік нормативів різного спектру впливу. Загальний і спеціалізований характер розділяє групи нормативів та фокусує увагу на пріоритетах їх удосконалення, виходячи з новітніх трендів міжнародних стандартів. З погляду економічного розвитку інтелектуальної власності в Україні, трансформації національної економіки та становлення ринкових відносин у даній сфері потребує удосконалення національного законодавства, посилення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання та суб'єктами інтелектуальної власності усталених нормативно-правових актів, осучаснення й конкретизації пріоритетів розвитку в програмних і стратегічних доку-

ментах нашої держави. Крім того, потребується налагодження гармонізації при взаємодії суб'єктів господарювання та державних органів у процесі здійснення ними інтелектуальної діяльності.

Безумовно також потребує особливої уваги забезпечення конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності в інституціональному середовищі національного господарювання.

У подальших працях автора буде проведено більш детальний аналіз реалізованих і чинних програмно-цільових нормативів, що мають відношення до сфери інтелектуальної власності, з пропозиціями їх удосконалення задля розвитку ринку інтелектуальної власності в Україні.

Література

1. Андрусів Л. Теоретико-правові засади системи нормативно-правових актів / Л. Андрусів // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 4. – С. 128–131.
2. Бошицький Ю. Л. Шляхи модернізації та оптимізації правового регулювання інтелектуальної власності в Україні / Ю. Л. Бошицький // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 164–170.
3. Васильєв О. В. Інтелектуальна власність: визначення, структура та роль у сучасних економічних умовах / О. В. Васильєв // Економіка і суспільство. – 2016. – № 6. – С. 53–57.
4. Законодавство в сфері інтелектуальної власності: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f282e17e-9c14-4b88-9450-8f7cc12c158e&title=ZakonodavstvoVSferiIntelektualnoiVlasnosti>
5. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Нове ефективне управління майновими правами та судова практика в сфері авторського права / Анатолій Грабовий, Сергій Барбашин: GOLAW, 29.08.2018. URL: <https://www.golaw.ua/uk/article/nove-efektivne-upravlinnja-majnovimi-parvami-ta-sudova-praktika-v-sferi-avtorskogo-prava>
7. Потоцький М. Ю. Право інтелектуальної власності як майно суб'єктів господарювання / М. Ю. Потоцький // Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2013_2_21
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 року № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
9. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і

(або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 року № 2415-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19>

10. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 року № 5/215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv>

11. Реформі сфери захисту авторського права та суміжних прав бути? / Олександр Співаковський: Голос України, 13.03.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

12. Ромат Т. Удосконалення захисту інтелектуальної власності в Україні в контексті міжнародних зобов'язань / Т. Ромат // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Дн. : ДПІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 3 (10). – С. 132–141.

13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435-IV. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

14. Якубівська Ю. Є. Імплементация міжнародних норм у сфері інтелектуальної власності в національну практику в контексті підвищення ефективності інституційного середовища / Ю. Є. Якубівська // Ефективна економіка [Електронне наукове фахове видання]. – № 10. – Дніпропетровськ: ДДАТУ, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4430>

References

1. Andrusiv, L. (2017). Teoretyko-pravovi zasady systemy normatyvno-pravovykh aktiv. Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i pravo, 4, 128–131.
2. Boshytsky, Yu.L. (2014). Shliakhy modernizatsii ta optymizatsii pravovoho rehuliuвання intelektualnoi vlasnosti v Ukraini. Chasopys Kyivskoho universytetu prava, 4, 164–170.
3. Vasyliiev, O.V. (2016). Intelektualna vlasnist: vyznachennia, struktura ta rol u suchasnykh ekonomichnykh umovakh. Ekonomika i suspilstvo, 6, 53–57.
4. Zakonodavstvo v sferi intelektualnoi vlasnosti: Miniserstvo ekonomishnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f282e17e-9c14-4b88-9450-8f7cc12c158e&title=ZakonodavstvoVSferiIntelektualnoiVlasnosti>
5. Konstytutiya Ukrainy: Zakon vid 28.06.1996 roku. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Hrabovyy, A., & Barbashyn, S. (2018). Nove efektyvne upravlinnia maynovymy pravamy ta sudova praktyka v sferi avtorskoho prava. GOLAW, 29.08.2018. Retrieved from <https://www.golaw.ua/uk/article/nove-efektivne-upravlinnja-majnovimi-parvami-ta-sudova-praktika-v-sferi-avtorskogo-prava>
7. Pototsky, M.Yu. (2013). Pravo intelektualnoi vlasnosti yak mayno subiektiv hospodariuvannia. Chasopys Akademii advokatury Ukrainy, 2. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2013_2_21.

8. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 roku. № 3792-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
9. Pro efektyvne upravlinnya maynovymy pravamy pravovlasnykiv u sferi avtorskoho prava i (abo) sumizhnykh prav: Zakon Ukrainy vid 15.05.2018 roku. № 2415-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19>
10. Pro Stratehiyu staloho rozvytkuky «Ukraina – 2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 roku. № 5/215. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv>
11. Spivakovskyy, O. (2019). Reformi sfery zakhystu avtorskoho prava ta sumizhnykh prav buty? Holos Ukrainy, 13.03.2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
12. Romat, T. (2011). Udoskonalennia zakhystu intelektualnoi vlasnosti v Ukraini v konteksti mizhnarodnykh zoboviazan. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia, 3 (10), 132–141.
13. Tsyvilnyy kodeks Ukrainy vid 16.01.2003. Retrieved from <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
14. Yakubivska, Yu.Ye. (2015). Implementatsiya mizhnarodnykh norm u sferi intelektualnoi vlasnosti v natsionalnu praktyku v konteksti pidvyshchennia efektyvnosti instytutsiynoho seredovyscha. Efektyvna ekonomika, 10. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4430>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

А. Я. Мاستыло, аспирант, Национальная академия управления

В статье осуществлено группирование нормативов в сфере экономического развития интеллектуальной собственности для целостного понимания их функционального назначения. Первую группу формирует общее законодательство Украины в сфере интеллектуальной собственности, в частности Конституция Украины, Гражданский кодекс Украины, Кодекс законов о труде Украины, законодательство инновационного и экономического развития, а также развития предпринимательства и научно-образовательной сферы. В рамках рассмотрения нормативов первой группы проанализированы положения Гражданского кодекса Украины относительно регулирования интеллектуальной собственности, дана оценка его важности и согласованности с другими нормативами, регулирующими хозяйственную деятельность. Обоснованы стратегические приоритеты регулирования интеллектуальной собственности с акцентом на перспективы экономического развития и реализации реформ в Украине.

Вторая группа нормативов – специальное законодательство Украины в сфере интеллектуальной собственности, которое охватывает профильное законодательство в сфере интеллектуальной собственности, определяет защиту и ответственность, государственные реестры, ратифицированные международные нормативно-правовые документы в сфере интеллектуальной собственности, организационные нормативы управленческих полномочий в сфере интеллектуальной собственности, ситуативные нормативы профильных государственных структур в сфере интеллектуальной собственности. Во второй группе особое место занимают такие профильные нормативы, как Закон Украины «Об авторском праве и смежные права», а также Закон Украины «Об эффективном управлении имущественными правами правообладателей в сфере авторского права и (или) смежных прав», принятый в 2018 году. Третья нормативная группа сформирована исходя со стандартов в сфере интеллектуальной собственности, в частности, государственными стандартами по промышленной собственности, процедурам патентования и патентных исследований, а также международными стандартами Всемирной организации интеллектуальной собственности. Обращено внимание на то, что нормативно-правовое обеспечение интеллектуальной собственности в Украине с экономической точки зрения нуждается в усилении действия документов программно-целевого характера с должным уровнем эффективности их выполнения.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, рынок интеллектуальной собственности, нормативно-правовое обеспечение, стандарты интеллектуальной собственности, право интеллектуальной собственности.

LEGAL AND REGULATORY SUPPORT FOR THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF
INTELLECTUAL PROPERTY*A. Ya. Mastylo, Post-graduate Student, National Academy of Management*

The article deals with the grouping of norms in the field of economic development of intellectual property for a holistic understanding of their functional purpose. The first group of regulations is formed by the general legislation of Ukraine in the field of intellectual property, in particular the Constitution of Ukraine, the Civil Code of Ukraine, the Labor Code of Ukraine, legislation of innovative and economic development, development of entrepreneurship, scientific and educational sphere. Within the framework of consideration of the norms of the first group, the provisions of the Civil Code of Ukraine on the regulation of intellectual property are analyzed, an assessment of its importance and consistency with other norms regulating economic activity is given. The strategic priorities of intellectual property regulation with emphasis on the prospects of economic development and implementation of reforms in Ukraine are substantiated.

The second group of regulations is the special legislation of Ukraine in the field of intellectual property, which includes the profile legislation in the field of intellectual property, the legislation in the field of intellectual property, defining protection and responsibility, state registers, ratified international normative legal documents in the field of intellectual property, managerial powers in the field of intellectual property, situational norms of profile state structures in the field of intellectual property. A special place in the second group is occupied by such profile norms as the Law of Ukraine «On Copyright and Related Rights», the Law of Ukraine «On Effective Management of Proprietary Rights of Copyrights and (or) Related Rights» adopted in 2018. The third group of regulations is formed by the norms in the field of intellectual property, in particular the state ones concerning industrial property, patenting and patent research procedures, as well as the international World Intellectual Property Organization. Attention is drawn to the fact that, from the economic point of view, the legal and legal support of intellectual property in Ukraine requires the strengthening of the validity of documents of a programmatic character with the proper level of effectiveness of their implementation.

Keywords: intellectual property, intellectual property market, regulatory support, intellectual property standards, intellectual property rights.

Надійшла до редакції 15.03.19 р.